Mammut

Fra Wikipedia, den frie encyklopædi

For slægten Mammut, se Mastodont.

En **mammut** er en nu uddød meget stor elefantart. Mammutten levede i Nordeuropa, Asien og Nordamerika frem til sidste istid. Der er fundet knogler af dem talrige steder bl.a. i Danmark. Det mest berømte fund er fra Beresovka i Sibirien, hvor en hel mammut i år 1900 blev gravet ud af permafrossen jord. Senere er der fundet flere eksemplarer. Ordet *mammut* stammer fra russisk, som har det fra tatarisk.

Uldhåret mammut (*Mammuthus primigenius*) er måske den bedst kendte art. Den er kendt fra store mængder fund af tænder, stødtænder og knogler samt enkelte frosne helt eller delvist bevarede eksemplarer fra Nordamerika og Rusland. Der er også fund af mammut fra Danmark. Uldhåret mammut kendes tidligst fra den sidste del af Saale-istiden (for ca. 150.000 år siden) og uddøde over det meste af verden ved afslutningen af den sidste istid (Weichsel-istiden). Dog overlevede en race af mindre mammutter på Wrangel-øen indtil ca. 1.700 f.Kr. Uldhåret mammut menes at nedstamme fra steppe-mammutten (*Mammuthus trogontherii*).

Den uldhårede mammut uddøde for 12.000 - 10.000 år siden angiveligt som følge af klima- og vegetationsændringer, muligvis i kombination med jagt. Nogle få hundrede eksemplarer, der overlevede indtil for omkring 4.000 år siden på Wrangel øen i Nord-sibirisk på størrelse med Sjælland, uddøde derimod sandsynligvis på grund af *genetisk nedsmeltning* ifølge tidsskriftet PLOS Genetics i 2017. Som hovedregel sker der en genetisk selektion blandt dyrearter, altså en positiv effekt af genmutationer, men i små og isolerede populationer kan det modsatte opstå *genetisk drift*.

Mammut

Mammut, model i Aalborg Zoo

Bevaringsstatus	
Forhistorisk	
Videnskabelig klassifikation	
Domæne	Eukaryota
Rige	Animalia (Dyr)
Række	Chordata (Chordater)
Klasse	Mammalia (Pattedyr)
Orden	Proboscidea (Snabeldyr)
Familie	Elephantidae (Elefanter)
Slægt	†*Mammuthus*

Hjælp til læsning af taksobokse

Det vil sige, at dyrene udvikler mærkværdige mutationer, som ikke er fordelagtige for dem, hvilket kan føre til decideret genetisk nedsmeltning, som ikke er identisk med indavl. Man ved fra tidligere studier af sommerfugle, at hvis en population bliver for lille og isoleret, så uddør den. Wrangel-mammutterne gik tydeligvis i en genetisk nedsmeltning, hvor de efter alt at dømme mistede det meste af lugtesansen. Det fik dem formentlig til at blive sky og undgå hinandens selskab. Samtidig forandrede deres pels sig og blev mærkværdigt skinnende, nærmest som silke. Det kunne forskerne se i detaljer i Wrangel-mamutternes arvemasse. Fremtidig DNA-forskning kan meget vel løfte sløret for, om det var tilfældet for fastlands-mammutterne.[1][2]

Indholdsfortegnelse

Mytologi og overtro

Arter
Galleri
Kilder
Eksterne henvisninger
Noter

Mytologi og overtro

Fra 1200-tallet gravede oldtidens folk i det gamle Sibirien mammutter op. De troede, at mammutterne levede under jorden og døde, hvis de så dagens lys. De mente at mammutten var en slags overnaturligt væsen, en slags trold

Arter

- †*Mammuthus armeniacus*
- †*Mammuthus columbi*
- †*Mammuthus imperator*
- †*Mammuthus meridionalis*
  - †*Mammuthus meridionalis meridionalis*
- †*Mammuthus planifrons*
- †*Mammuthus primigenius*

Galleri

Skelet fra en mammut.

Kilder

- Taxonomicon – Genus †*Mammuthus* (http://taxonomicon.taxonomy.nl/TaxonTree.aspx?id=69372&tree=0.1)

Eksterne henvisninger

- Webarchive backup: February 05, 2003, betterhumans.com: Living Mammoth Cells Discovered, Cloning Project Possible (http://web.archive.org/web/20040603054600/www.bette

rhumans.com/News/news.aspx?articleID=2003-02-05-1)

Noter

1. DNA clues to why woolly mammoth died out (BBC, 03-03-2017, hentet 06-03-2017) (http://www.bbc.com/news/science-environment-39142941)
2. Derfor døde verdens sidste mammutter (Berlingske, 05-03-2017, hentet 06-03-2017) (http://www.b.dk/nationalt/derfor-doede-verdens-sidste-mammutter)

Hentet fra "https://da.wikipedia.org/w/index.php?title=Mammut&oldid=10295246"

Denne side blev senest ændret den 23. marts 2020 kl. 12:22.

Tekst er tilgængelig under Creative Commons Navngivelse/Del på samme vilkår 3.0; yderligere betingelser kan være gældende. Se brugsbetingelserne for flere oplysninger.